

RAVNANJE LJUDI OB POTRESU 31. AVGUSTA 1998

Response of the Population in the Case of the August 31 Earthquake

Julij Jeraj*, Tomaž Hohkraut**

UDK 159.9:550.34(497.4)"1998"

Povzetek

Po potresnem sunku 31. avgusta 1998, ki ga je čutila večina prebivalcev Slovenije, smo raziskovali njihovo pripravljenost in odziv na ta potres. Ugotovili smo visoko stopnjo neustreznega ravnanja in slabo pripravljenost. Analiza je pokazala odstopanja dejanskega ravnanja in priprav od načelnih stališč prebivalcev. Za premostitev te razlike predlagamo več in boljše informiranje in usposabljanje prebivalstva ter vnos nekaterih večšin zaščite in reševanja v šole in vojsko.

Abstract

After the August 31 earthquake, which was felt by the majority of the population of Slovenia, we conducted a study of the reactions and pre-preparedness of respondents. Our findings indicate that both of these are on a relatively low level and in opposition to the declared knowledge of what to do when an earthquake happens and the importance of preparedness. To bridge this gap, we recommend improved and intensified informing and education of the population and the teaching of disaster preparedness in schools and in the army.

O raziskavi

Seizmografi državne mreže potresnih opazovalnic so v ponedeljek, 31. avgusta 1998, ob 4. uri in 32 minut zaznali močnejši potresni sunek z oddaljenosti 30 kilometrov jugovzhodno od Ljubljane. Nadžarišče potresa je bilo na Dolenjskem, severno od Trebnjega. Magnituda potresa je bila 4,3. Potresni učinki (intenziteta) na nadžariščnem območju so dosegli V. do VI. stopnjo po evropski potresni lestvici (EMS). Potres so čutili prebivalci vse Slovenije (URSGF, 1998). Še istega dne je raziskovalna družba CATI d. o. o. med vprašanja v dveh anketah, ki ju je načrtovala opraviti na območju Ljubljane in Slovenije, vključila tudi vprašanja, povezana s potresom. Nastali sta javnomnenjski raziskavi z delovnim naslovom Ljubljanci o potresu 31. 8. 1998 in Slovenci o potresu 31. 8. 1998.

Vzorec

Anketa Ljubljanci o potresu 31. 8. 1998 je zajela 349 naključno izbranih oseb z območja Ljubljane (območje poštne številke 1000). Stopnja zavračanja je bila 11,5-odstotna. Na zbranih podatkih je bilo naknadno izvedeno uteževanje vzorca, ki porazdelitve izbranih spremenljivk prilagodi populacijski strukturi. Uteženi vzorec se tako v izbranih kontrolnih spremenljivkah popolnoma ujema s populacijo.

V anketi Slovenci o potresu 31. 8. 1998 je sodelovalo 1213 naključno izbranih ljudi iz vse Slovenije. Stopnja zavračanja je bila 11 odstotna. Na zbranih podatkih je bilo naknadno izvedeno uteževanje vzorca, ki porazdelitve izbranih spremenljivk (spol, starost, izobrazba, velikost naselja, regija) prilagodi populacijski strukturi. Uteženi vzorec se tako v izbranih kontrolnih spremenljivkah popolnoma ujema s populacijo. Anketirani so bili v obeh primerih stari 15 let in več.

Gradivo

V vprašalniku raziskave na ljubljanskem vzorcu je bilo 18 vprašanj, na slovenskem vzorcu pa 12. Šest vprašanj je bilo ponovljenih na obeh vzorcih. Vprašanja so zajemala priprave ljudi na potres, ali so potres zaznali, kako so ravnali ob njem, kakšna je njihova pripravljenost, da bi kot prostovoljci sodelovali pri reševanju, kakšna so njihova pričakovanja o pomoči po potresu in kakšna je pripravljenost ljudi za usposabljanje za zaščito in reševanje.

Postopek

Anketiranje je potekalo s pomočjo računalniško podprtega telefonskega anketiranja (CATI - Computer Assisted Telephone Interviewing). Ciljna oseba v gospodinjstvu je bila izbrana naključno z metodo zadnjega rojstnega dne. Anketarji so odgovore zapisovali neposredno v računalnik, računalniški program pa je poskrbel za potrebne preskoke med vprašanji. Obe anketi sta bili opravljene v telefonskem studiu CATI CENTER v Ljubljani. Anketa Ljubljanci o potresu 31. 8. 1998 je bila izvedena 1. in 2. septembra 1998, anketa Slovenci o potresu 31. 8. 1998 pa med 3. in 6. septembrom 1998.

Rezultati in razprava

Najprej smo vse anketirane prebivalce Ljubljane vprašali, ali so potresni sunek zaznali. Potresa ni zaznalo 23 odstotkov anketiranih. Preostalih 77 odstotkov ga je zaznalo. Na vzorcu Slovenije smo ugotovili nekoliko manjši delež zaznavanja potresa (74-odstoten).

Anketirane prebivalce Ljubljane, ki so potres zaznali, smo v nadaljevanju vprašali, kakšen je bil njihov odziv med potresom oziroma takoj po njem (slika 1). Anketirani so lahko navedli več odgovorov. Slaba polovica anketiranih Ljubljancov, ki jih je potres zbudil, ni neposredno po potresu storila ničesar, ampak je spet zaspala, četrtnina je ostala še nekaj časa budna, potem pa je prav tako zaspala. Dobra petina anketiranih, ki so čutili potres, je storila katero od dejanj, ki jih štejemo med ustrezne.

Odgovore vprašanih smo rekodirali v dve smiselno ločeni skupini. V eno smo umestili ustrezne, smiselne odzive, v drugo pa preostale. Kaj je ustrezen odziv med potresom in neposredno po njem, smo opredelili skladno z navodili na potresnem krogu (URSZR, 1995), ki so ga leta 1996 dobila gospodinjstva na potresno ogroženih območjih v Sloveniji, in z navodili, ki jih uporabljajo v drugih državah (EMA a; EMA b; FEMA). Za ustrezen odziv smo šteli, če je anketirani med potresom poiskal varno mesto v stanovanju, neposredno po potresu iskal informacije po radiu, pripravil najnujnejše potrebščine in/ali odšel iz zgradbe. Pokazalo se je (slika 2), da je med tistimi anketiranimi, ki so potres zaznali, 22 odstotkov navedlo vsaj eno ustrežno reakcijo.

Z bivariatno analizo smo ugotovili, da ni statistično značilnih povezanosti med demografskimi spremenljivkami (spol, izobrazba, zaposlitveni status, dohodek gospodinjstva) in

* Mestna občina Ljubljana, Oddelek za zaščito in reševanje, Linhartova cesta 13, Ljubljana

** CATI CENTER telefonsko raziskovanje d. o. o., Tržaška cesta 2, Ljubljana

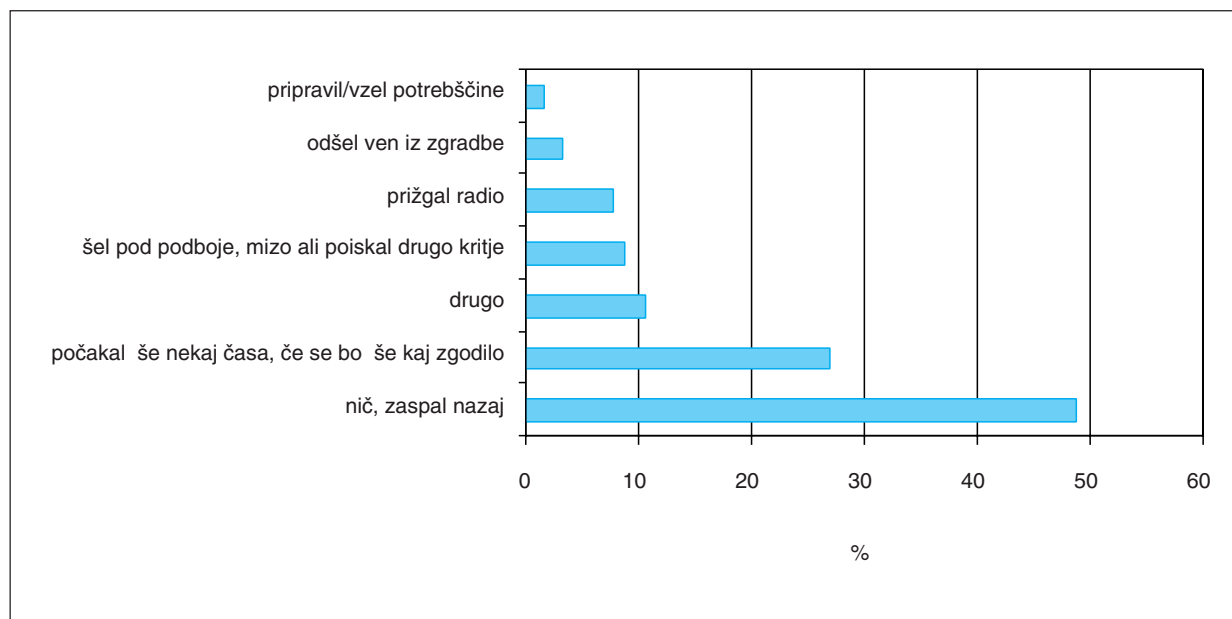
ustreznostjo odzivanja. Kaže se le rahel trend, da se starejši odzivajo ustrežneje kot mlajši, vendar razlika ni statistično značilna.

Potresni krog vsebuje tudi informacije o tem, kaj je treba storiti pred potresom, kaj je treba imeti vnaprej pripravljeno, da bi ob nesrečah lahko pomagali sebi in drugim in da bi čim lažje preživeli čas, ko javne storitve ne delujejo ali je njihovo delovanje okrnjeno. Imeti je torej treba osnovne zaloge hrane, vode, zdravila, pribor za prvo pomoč, dokumente, baterijsko svetilko, radio idr. Anketirance smo v nadaljevanju povprašali, ali so imeli namensko katere od teh stvari **pred** obravnavanim potresom že pripravljene. Z »da« jih je odgovorilo 13 odstotkov.

Vprašanim, ki so navedli, da pred potresom niso imeli pripravljenih potrebščin, smo nato postavili še vprašanje, ali so si jih morda pripravili **po** potresu. To jih je storilo 2 odstotka, medtem ko jih je svojo nameru, da si bodo pripravili najnujnejše, izrazilo 15 odstotkov. O tem, da bi bilo dobro imeti za primer nesreč pripravljenih nekaj osnovnih stvari, ni premišljevalo 83 odstotkov tistih anketiranih, ki si tudi pred potresom niso ničesar pripravili.

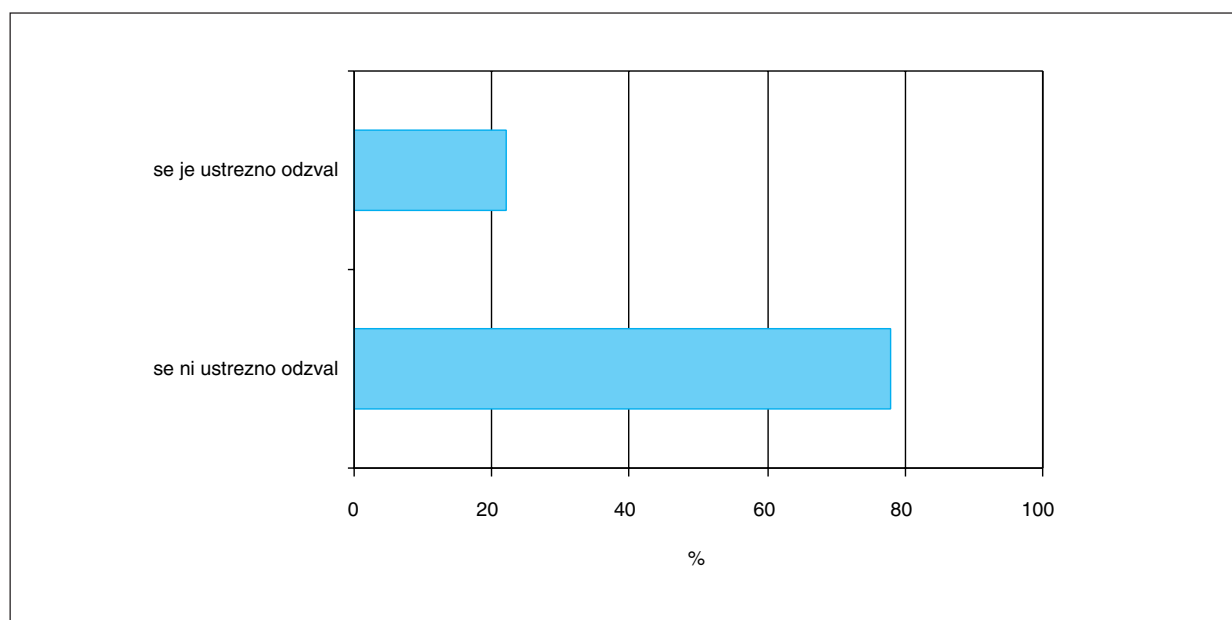
Če pogledamo deleže še glede na vse anketirane, lahko rečemo, da na potrebnost tovrstnih priprav ne pred potresom ne po njem ni pomislilo 73 odstotkov vprašanih (slika 3).

Tako anketirani prebivalci Ljubljane, v vzorcu anketiranih iz vse Slovenije pa je delež tistih, ki o pripravah potrebščin niso premišljevali, še nekoliko višji in znaša 79 odstotkov.

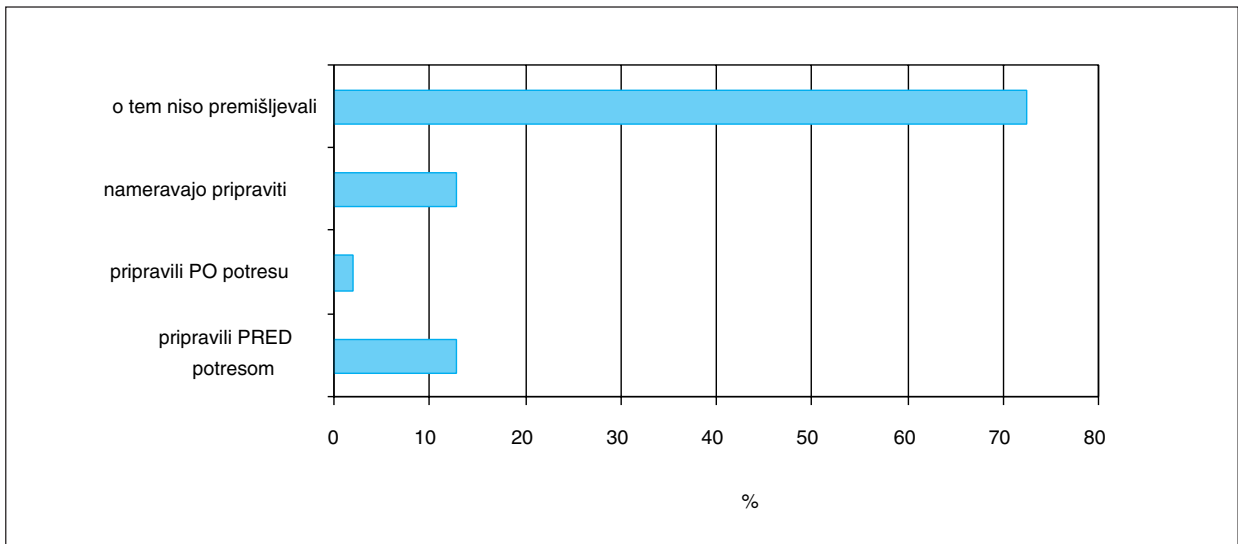
Slika 1. Odzivi prebivalcev Ljubljane na potresni sunek

Figure 1. Immediate reactions of the population of Ljubljana to the earthquake

Slika 2. Ustreznost odziva prebivalcev Ljubljane na potresni sunek

Figure 2. Correct versus wrong reactions of the Ljubljana population to the earthquake

Slika 3. Priprave potrebščin prebivalcev Ljubljane za primer potresa

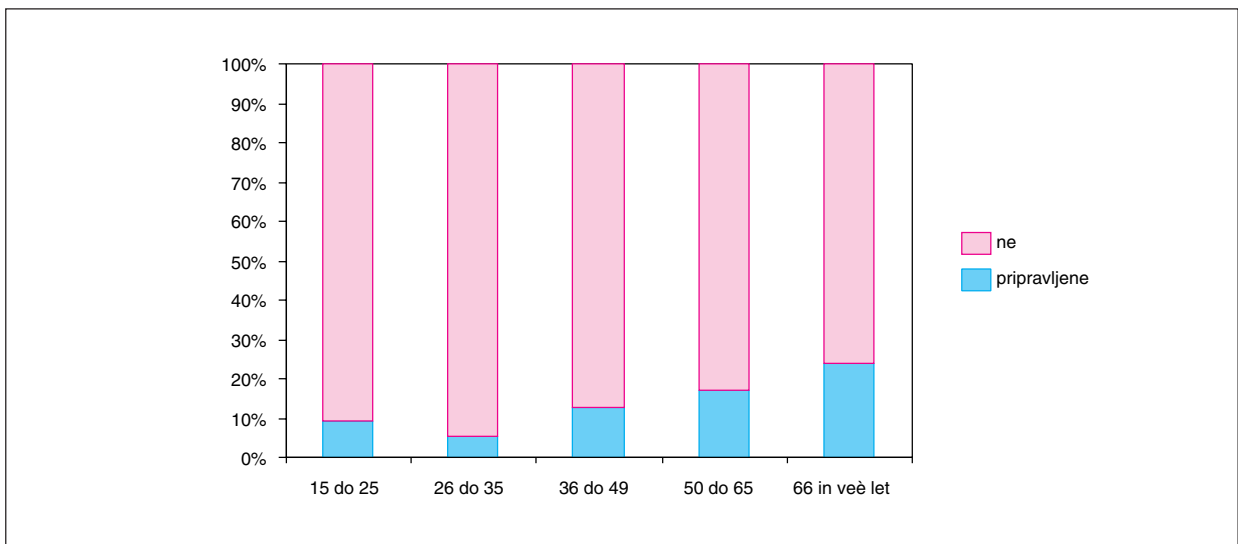
Figure 3. Pre-preparedness of rations and emergency equipment of the Ljubljana population in the case of an earthquake

Z bivariatno analizo nismo ugotovili nobene statistično značilne povezanosti med demografskimi spremenljivkami (spol, izobrazba, zaposlitveni status, dohodek gospodinjstva) in tem, ali so imeli anketirani prebivalci Ljubljane pripravljene potrebščine **pred** potresom. Kaže se le rahel trend (slika 4), da so se starejši bolj pripravili kot mlajši, vendar razlika ni statistično značilna ($\chi^2 = 8,98$, $p = 0,06$).

Bivariatna analiza te spremenljivke, ki smo jo opravili na vzorcu prebivalcev Slovenije, nam potrjuje povezanost pripravljenosti potrebščin s starostjo ($\chi^2 = 41,36$, $p = 0,00$) in prinaša še povezanost pripravljenosti potrebščin z izobrazbo ($\chi^2 = 14,21$, $p = 0,02$). Iz slike 5 sta jasno razvidni dve med seboj različni starostni skupini. Starejši od 50 let so v dosti večji meri kot mlajši imeli potrebščine že pripravljene. Na drugi strani so mlajši od 50 let v relativno večji meri navajali, da o nujnosti priprave potrebščin za primer potresa sploh niso premišljevali ne prej ne po potresu. Glede na izo-

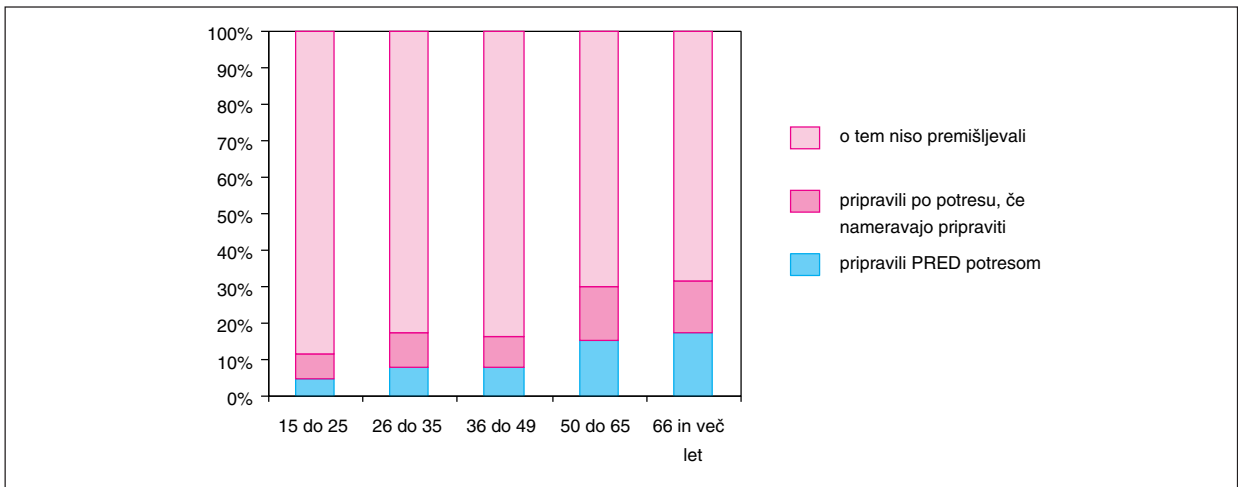
brazbo izstopajo anketirani z dve- in triletno letno srednjo šolo, torej tisti s poklicno izobrazbo (slika 6), ki so v manjši meri kot anketirani v drugih izobrazbenih razredih navajali odgovor, da o nujnosti priprave potrebščin niso premišljevali.

V populaciji prebivalcev Ljubljane pa je zaznati jasne razlike po spolu ($\chi^2 = 6,70$, $p = 0,03$), dohodku gospodinjstva ($\chi^2 = 13,46$, $p = 0,00$) in starosti anketiranih ($\chi^2 = 28,99$, $p = 0,00$) glede na to, ali so si anketiranci **po** potresu potrebščine pripravili, jih nameravajo pripraviti oziroma o tem niso premišljevali. Ženske so po potresu sorazmerno pogostejše kot moški premišljevale o njihovi pripravi ali jih dejansko pripravile (slika 7). Vprašani iz gospodinjstev z nižjimi dohodki so v večji meri kot anketirani iz gospodinjstev z višjimi dohodki premišljevali o pripravi potrebščin ali jih dejansko pripravili (slika 8). Glede na starost lahko zopet opazimo relativno manjše zavedanje o potrebnosti priprave potrebščin pri mlajših od 50 let (slika 9).

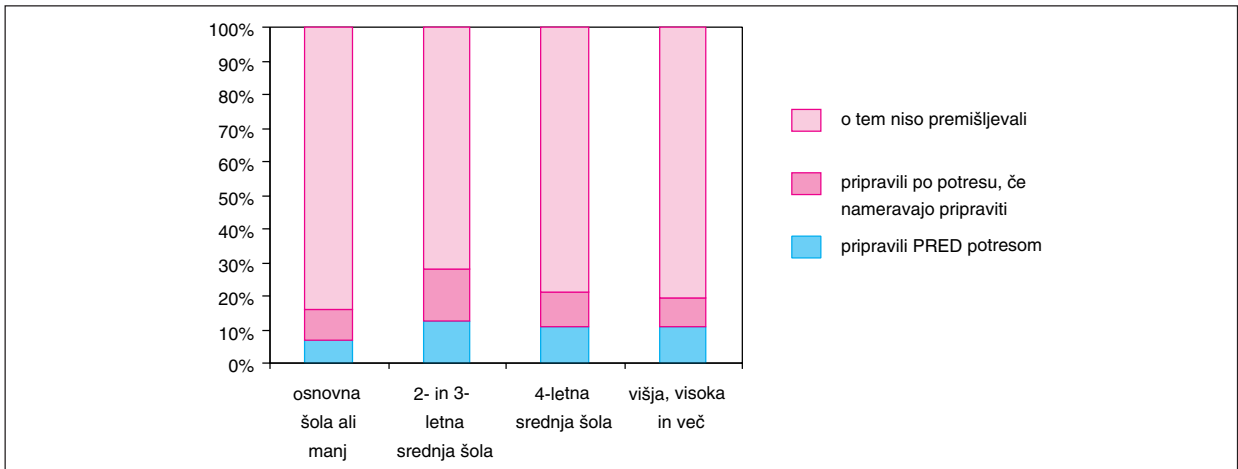

Slika 4. Priprave potrebščin prebivalcev Ljubljane pred potresom glede na starost

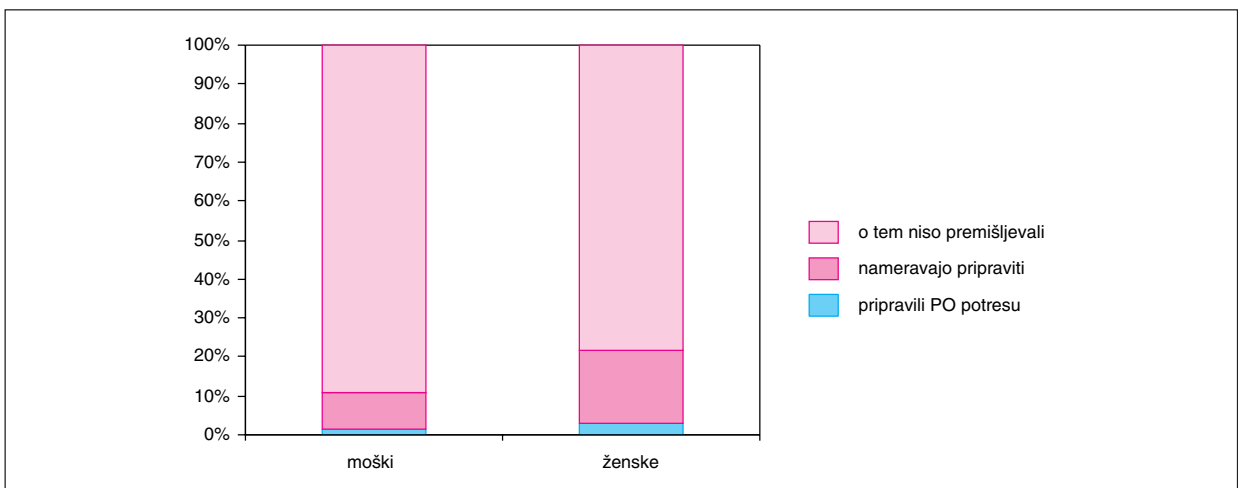
Figure 4. Earthquake pre-preparedness of rations and emergency equipment of the Ljubljana population by age of respondents

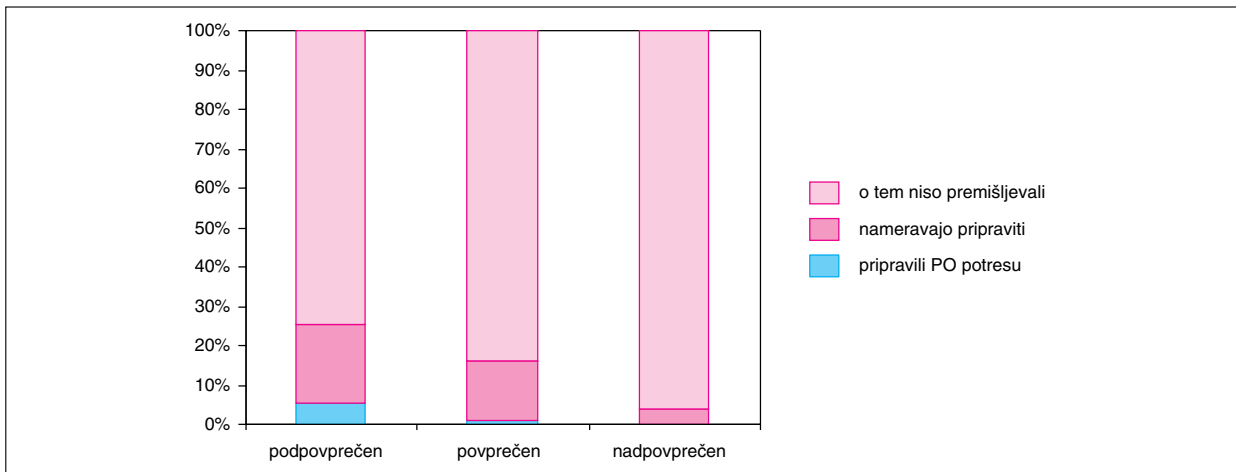
Slika 5. Priprave potrebščin prebivalcev Slovenije za primer potresa glede na starost
 Figure 5. Earthquake pre-preparedness of rations and emergency equipment of the population of Slovenia by age of respondents

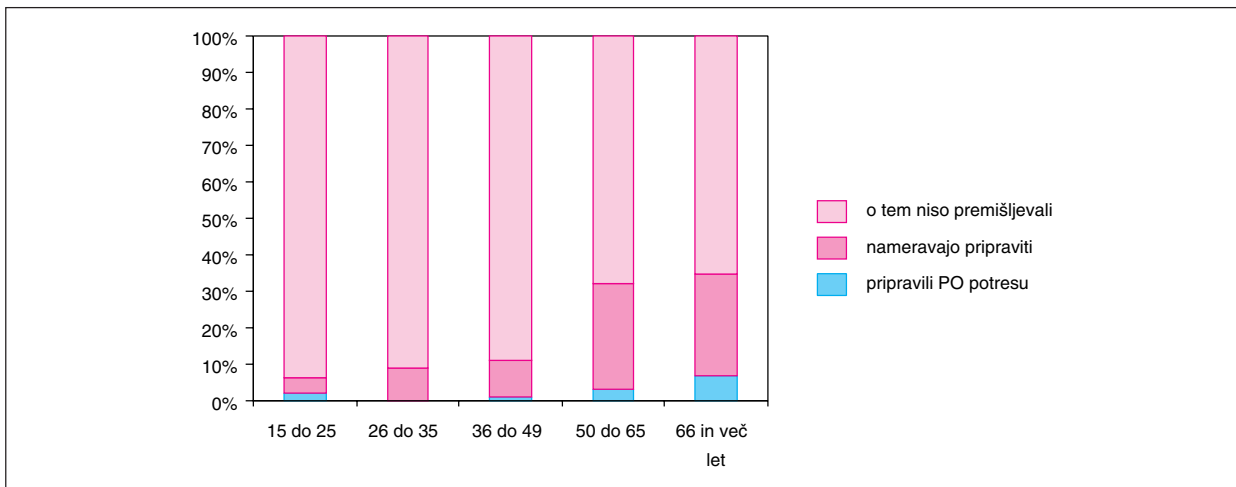
Slika 6. Priprave potrebščin prebivalcev Slovenije za primer potresa glede na izobrazbo
 Figure 6. Earthquake pre-preparedness of rations and emergency equipment of the population of Slovenia by level of education of respondents

Slika 7. Priprave potrebščin prebivalcev Ljubljane po potresu glede na spol
 Figure 7. Post-earthquake preparedness of rations and emergency equipment of the Ljubljana population by sex of respondents

Slika 8. Priprave potrebščin prebivalcev Ljubljane po potresu glede na dohodek gospodinjstva
Figure 8. Post-earthquake preparedness of rations and emergency equipment of the Ljubljana population by household income

Slika 9. Priprave potrebščin prebivalcev Ljubljane po potresu glede na starost
Figure 9. Post-earthquake preparedness of rations and emergency equipment of the Ljubljana population by age of respondents

Ženske so tradicionalno tiste v gospodinjstvu, ki skrbijo za to, da ima družina vsak dan na voljo osnovne življenjske potrebščine, in to, menimo, se odraža tudi v rezultatih. Zanimivo je, da so bile preliminarne ugotovitve O'Briena in Payna (1997) pri analiziranju dogajanja ob poplavih v Kaliforniji, ko sta raziskovala zvezo med socialno-ekonomskim položajem ljudi in pripravami na poplave, nasprotni. Ugotavljala sta, da se ljudje z višjim socialno-ekonomskim statusom več ukvarjajo s pripravami na poplave kot tisti z nižjim. Vpliv starosti na priprave si razlagamo, tako kot omenjena avtorja, s preteklimi izkušnjami z nesrečami. Ugotavljata namreč, da so izkušnje z nesrečami najboljši kazalec za to, kateri prebivalci se bodo nanje bolj pripravljali. Vpliv starosti pa je iskati tudi v splošnem odnosu do varnosti, ki s starostjo postaja vse pomembnejša (Polič in sodelavci, 1998).

Problemi in predlogi

Vpliv informiranja prebivalcev na pravilnost njihovih priprav in odziva na potres

Vprašanje informiranja prebivalcev o pravih pripravah na potres in odzivu ob njem ter o vplivu, ki ga je imelo informiranje s potresnim krogom, je raziskoval Polič s sodelavci

(1996). Ugotovili so, da se je zavedanje o potresni nevarnosti po prejemu potresnega kroga statistično značilno povečalo. Na podlagi dosedanjih raziskav domnevajo, da bo zavedanje kratkotrajno in da ljudje za svojo varnost ne bodo naredili kaj bistveno več. Namen potresnega kroga je bil tudi ta, da bi se prebivalci bolj pripravili na potres, da bi povečali svojo pripravljenost na nevarnost. Gradivo na to ni bistveno vplivalo. Skoraj vsi anketirani so odgovorili, da se je v pripravah na potres pomembno poučiti o ravnanju; da si je treba vnaprej pripraviti nekatere potrebščine, je menilo tri četrtnine anketiranih. Na vprašanje, kako je treba ukrepati, ravnati ob potresu, so anketirani večinoma ustrezno odgovorili. Pri tistih, ki so prejeli potresni krog, se je statistično pomembno zmanjšalo število neustreznih odgovorov.

V raziskavi, ki je bila opravljena v Grčiji (Petropoulos, 1996), v kraju Pyrgos, tri mesece po seriji potresov z magnitudo 4,9 do 5,4 po Richterjevi lestvici, v času, ko je veliko ljudi zaradi porušenih ali poškodovanih domov še bivalo v šotoriščih, so raziskovalci med drugim ugotavljali tudi raven pripravljenosti na potrese v gospodinjstvu. Grška organizacija za načrtovanje in zaščito pred potresi je izdala navodila za prebivalce, kako naj se pripravijo za primer potresov. Raziskovalci so preverili upoštevanje navodil. Ugotovili so, da si je baterijski radijski sprejemnik pripravilo 69 odstotkov

gospodinjstev, komplet za prvo pomoč 66 odstotkov, baterijsko svetilko z rezervnimi baterijskimi vložki 56 odstotkov, konzervirano in/ali suho hrano 47 odstotkov, pred prevrnitvijo je težje predmete v stanovanju (visoke in težke omare, lestenci, električni grelci vode ...) zavarovalo 35 odstotkov, družinski načrt ravnanja ob potresu (kdo izključi elektriko, vodo, plin, kdo iznese potrebščine in kdo skrbi zaanje, kje se družina, če so družinski člani ob potresu v različnih delih mesta, zopet zbere ...) je pripravilo 21 odstotkov gospodinjstev, ustekleničeno vodo je pripravilo 17 odstotkov, piščalko 16 odstotkov in ročni gasilni aparat 5 odstotkov gospodinjstev. Po mnenju raziskovalcev vzbujajo ugotovitve skrb. Spoznavajo, da so bolje pripravljene tisti z višjim socialno-ekonomskim statusom (višja izobrazba, dohodek, zaposleni v terciarnem sektorju), stanujoči v večnadstropnih zgradbah in višjih nadstropjih.

Kot je razvidno iz naših podatkov, o potrebnosti vnaprejšnjih priprav potrebščin za primer potresa ni premišljevalo 73 odstotkov (vzorec prebivalcev Ljubljane) oziroma 79 odstotkov (vzorec prebivalcev Slovenije) anketiranih, medtem ko je v raziskavi Poliča in sodelavcev približno enak odstotek vprašanih menil, da je to v pripravah na nesrečo treba storiti.

Ugotavljamo, da je ob potresnem sunku med tistimi anketiranimi v Ljubljani, ki so potres zaznali, slabih 10 odstotkov poiskalo varno mesto v zgradbi (npr. med podboji), ustrezno reakcijo pa je navedlo 20 odstotkov vprašanih. Polič ugotavlja, da je ustrezno reakcijo navedla večina ljudi, da je ob potresu treba poiskati ustrezno varno mesto v zgradbi, pa so navedli skoraj vsi anketirani.

Izboljšajmo informiranje prebivalstva

Od kod takšna razlika med mnenji in stališči o tem, kaj je treba storiti, na eni strani in dejanskimi pripravami na potres (potrebščine) in ravnanjem ob potresu, kot so o njem poročali anketiranci, na drugi strani? Izkazalo se je, da je bilo pravilno predvidevanje Poliča in sodelavcev, da ljudje za svojo varnost na podlagi informacij s potresnega kroga ne bodo storili kaj bistveno več. Še bolj pa je zanimivo, da se je visok odstotek poznavanja pravilnega odziva ob potresu, ki so ga izkazovali anketirani, ob potresu, ob dejanski potrebi po pravilnem odzivu spremenil v visok odstotek neustreznega ravnanja. Na razloge je opozoril že Polič: po njegovem mnenju mora biti informiranje načrtno in dolgoročno; premisliti je treba drugačnih oblik gradiva, ki bi jih ljudje namestili na pogosto opazovana mesta (Polič in sodelavci, 1996). Za primer prometnih nesreč bi npr. lahko oblikovali kratka navodila za ukrepanje (zavarovanje mesta nesreče, ustavljanje krvavitve, preprečitev zadušitve, odklop akumulatorja in preprečitev požara ...), ki bi bila sestavni del kompleta za prvo pomoč v vozilih. V Avstraliji imajo kratka navodila za pripravo na nevihte (strela) in ravnanje ob in po njih, poplave, neurja, požare, vročinski val in viharje, ki so natisnjena na vodoodbojnem papirju z luknjico za obešanje in magnetom za pritrdjevanje (EMA a, b; prim. tudi FEMA).

Usposabljanje prebivalcev

Informiranje o ogroženosti, pripravah in ravnanju pa ni dovolj. Če želimo premostiti ugotovljeno razliko med vednostjo in ravnanjem, je potrebno tudi usposabljanje. Najlažje izvedljiva oblika usposabljanja so prikazi s tako imenovanimi prikaznimi vajami, lahko uporabimo televizijske spote ali celo oddaje, v tiskanih medijih pa bi lahko uporabili tudi ilustracije ali strip. To je seveda le nekaj idej. Pred pristopom k takšnemu projektu je treba opraviti natančno analizo, katere ciljne populacije lahko v največji meri, z najmanjšimi stroški dosežemo na za njih najbolj sprejemljiv in učinkovit način.

V raziskavi Slovensko javno mnenje 1990 so raziskovalci postavili vprašanje »Kje se občani najbolje usposobijo za

ravnanje ob nesrečah?« (možen je bil en odgovor). Odgovori (preglednica 1) kažejo mnenje anketiranih, da se ljudje najbolj usposobijo za ravnanje ob nesrečah na vajah civilne zaščite. Glede na to, da takšne vaje niso pogoste in ne vključijo aktivno ali kot opazovalce velikega odstotka prebivalstva, takšen odgovor lahko pomeni, da so drugi načini usposabljanja pravzaprav zanemarjeni, neuporabljivi.

Preglednica 1. Kje se občani najbolje usposobijo za ravnanje ob nesrečah?

Table 1. What is the best way to train for disaster response?

Kje se občani najbolje usposobijo za ravnanje ob nesrečah?	%
na vajah iz civilne zaščite	59,7
prek časopisov, revij, TV, radia	11,2
na predavanjih v krajevni skupnosti	6,9
v šoli	6,1
v službi, na delovnem mestu	3,2
v vojski	1,6
ne vem	11,3

Usposabljanje v šolah

Težje izvedljiva oblika usposabljanja je praktično usposabljanje. Tega bi lahko uporabili predvsem v šolskih ustanovah. Te morajo namreč imeti svoje načrte delovanja ob požaru, ki obsegajo tudi evakuacijo učencev iz šolskega posloja. Spomnimo se, da se je v zadnjem času v šolah, posebno ob koncu ocenjevalnih obdobj, precej zvečalo število groženj z nastavljenim eksplozivnim telesom. Evakuacija torej ni potrebna le ob požaru in potresu. Če želimo, da bo uspešna, jo je treba vsako leto vsaj enkrat preizkusiti. Preizkus evakuacije bi lahko začeli s praktičnim usposabljanjem ravnanja ob potresu.

Vsebinam zaščite in reševanja v šolah ljudje niso nenaklonjeni. V raziskavah slovenskega javnega mnenja (SJM 1990, 1994) so anketiranim postavili vprašanja:

- Če bi imeli možnost uvesti v srednje šole predmet, za katerega od ponujenih bi se najprej odločili? (možen je en odgovor)
- Katere vsebine s področja miru in varnosti bi po vašem mnenju morali poznati slovenski srednješolci? (možnih je več odgovorov)

Med ponujenimi predmeti (preglednica 2) je zaščita in reševanje v Slovenskem javnem mnenju 1990 zasedla peto mesto (12,3 odstotkov), v javnomnenjski raziskavi 1994 pa se je odstotek dvignil na 16,5 in postavil predmet zaščita in reševanje na tretje mesto, takoj za kulturo miru in nenasilja ter ekologijo. Med vsebine (preglednica 3) s področja miru in varnosti, ki jih razumemo kot del vsebine zaščite in reševanja, sta civilna zaščita in prva pomoč. Obe vsebini anketirani vrednotijo kot pomembni za znanje srednješolcev. Prvo pomoč v raziskavi Slovensko javno mnenje 1990 in 1994 postavljajo na sam vrh ali na drugo mesto, civilno zaščito pa na peto mesto. Jelušičeva (1991) je menila, da takšni rezultati javnega mnenja na tiste, ki odločajo o šolski politiki, ne vplivajo in izkazalo se je, da je imela prav. Vendar pa ti rezultati in naše ugotovitve dajejo odgovornim za zaščito in reševanje v roke močne argumente za uvedbo določenih vsebin in večšin v šolski sistem.

Preglednica 2. Katerega od navedenih predmetov bi najprej uvedli v srednje šole?

Table 2. Which of the indicated subjects would you first include in school study programmes?

Katerega od navedenih predmetov bi najprej uvedli v srednje šole?	SJM 1990 (%)	SJM 1994 (%)
kultura miru in nenasilja	32,4	28,2
ekologija	17,1	11,7
mirovna vzgoja	15,7	15,8
zaščita in reševanje	12,3	16,5
človekoljubje	6,2	7,7
verska vzgoja/verouk	5,4	4,1
obrambna vzgoja	3,9	6,1
vojaška vzgoja	1,1	2,5
ne vem	5,8	7,3

Usposabljanje med služenjem vojaškega roka

Za vsebine zaščite in reševanja je neizkoriščen tudi čas, ki ga mlada moška populacija prebije na služenju vojaškega roka. Glede na to, da sta tako vojska kot zaščita in reševanje pod okriljem istega ministrstva, vnašanje nekaterih vsebin zaščite in reševanja v usposabljanja med služenjem vojaškega roka ne bi smelo predstavljati prevelikega problema.

Preglednica 3. Katere vsebine s področja miru in varnosti bi po vašem mnenju morali poznati slovenski srednješolci?

Table 3. In your opinion, which of the listed subjects should Slovene secondary school students be most acquainted with?

Katere vsebine s področja miru in varnosti bi po vašem mnenju morali poznati slovenski srednješolci?	SJM 1990 (%)	SJM 1994 (%)
prva pomoč	75,3	71,9
prometna varnost	73,1	77,6
požarna varnost	61,5	66,2
mirovna kultura	60,9	57,9
civilna zaščita	59,1	63,3
politika nenasilja	49,8	57,1
vojaške veščine	14,9	20,0
borilne veščine	13,7	21,8
drugo, kaj	2,3	2,3

Sklep

Ugotovili smo precejšno razliko med želenim in dejanskim stanjem pripravljenosti in znanja o tem, kako ravnati ob potresu. Do neke mere bi bilo sedanje stanje možno izboljšati tudi z več in boljšim informiranjem, usposabljanjem in vključitvijo nekaterih vsebin zaščite in reševanja v šole in v vsebine, ki jih vojaki obravnavajo med služenjem vojaškega roka. Izboljšanje stanja lahko pričakujemo le, če bomo sedanjim aktivnostim (zloženke, razpisi za risbe in spise v šolah, praktično usposabljanje izvajanja evakuacije v nekaterih šolah, vaje reševalnih služb ipd.) dodali nove, vse skupaj povezali v celovito, dolgoročno aktivnost informiranja in usposabljanja, ki bo imela vso potrebno znanstveno in strokovno podporo pri oblikovanju in pri spremljanju učinkovitosti aktivnosti.

Literatura

- O'Brien, P. W., Payne, J. (1997): Public Response to the 1997 Northern California Floods, Quick Response Report 97, Natural Hazards Centre, University of Colorado at Boulder
- (brez letnice a): Earthquake Action Guide, EMA, <http://home.ema.gov.au/docs/ag-earth.htm>
- (brez letnice b): Earthquake Awareness for Australians, EMA, <http://home.ema.gov.au/docs/ema-eq.htm>
- (brez letnice) Fact Sheet: Earthquakes, FEMA, <http://www.fema.gov/library/quakef.htm>,
- Jelušič, L. (1991): »Civilna zaščita v raziskavi Slovensko javno mnenje 1990/91 (prikaz in komentar rezultatov)«, Ujma, 5, str. 255–256
- (1995) potresni krog, informativno gradivo, URSZR
- Petropoulos, N. P. (1996): "A survey of household EQ preparedness: the case of Pyrgos, Greece". V: Proceedings, 2nd International Conference Local Authorities confronting Disasters and Emergencies, Amsterdam
- Polič, M., Brilly, M., Tušak, M. (1998): »Zaznava nevarnosti zaradi poplav: primer Celje«, Ujma, 12, str. 215–219
- Polič, M., Zabukovec, V., Tušak, M., Kline, M. (1996): »Opozarjanje na nevarnost potresa«, Ujma, 10, str. 177–183
- Polič, M. (ur.) (1994): Psihološki vidiki nesreč, Uprava republike Slovenije za zaščito in reševanje
- (1998) Potres pri Trebnjem 31. avgusta 1998 ob 4:32, Uprava RS za geofiziko, <http://www.sigov.si/ugf/slo/trebnje/index.html>
- (1994) Slovensko javno mnenje, Raziskovalni inštitut FDV
- (1990) Slovensko javno mnenje, Raziskovalni inštitut FSPN